

4. Tredje vägens evolutionsbiologi del 1

Rubrik i Världen Idag: *Nya rön krävde ett alternativt sätt att förklara evolutionen*

Publicerad 2022-09-27

Göran Schmidt, maj 2022

De flesta sekulariserade nutidsmänniskor anser att evolutionen är någonting fullständigt självklart. Skälen till att man tycker så varierar, men framför allt brukar det handla om att läroböcker, lärare och vetenskapliga auktoriteter uttalar sig så tvärsäkert om evolutionen – hur skulle så många pålästa personer kunna ha fel? Och varför skulle vi annars vara så lika schimpanserna? Och självklart måste väl den bäst anpassade ha fördelar i livet i förhållande till sämre lottade individer?

Läromedel i form av läroböcker och digitala plattformar framställer Darwins teori som förnuftets triumf över religiösa vidskepelser. De ger intrycket att det inte finns några forskare som är kritiska till den darwinistiska idén om mutationer och naturligt urval, det vill säga den moderna variant av Darwins teori som lärs ut i den svenska skolan och som brukar kallas nydarwinism eller ”den moderna evolutionära syntesen”. Det brukar också mer eller mindre explicit hävdas att det bara är kristna fundamentalister som av religiösa skäl betvivlar evolutionen som sådan, i varje fall inga ”riktiga” forskare. Det är anledningen till att den här artikelserien blev till.

Charles Darwin har alltid haft sina kritiker alltsedan han presenterade sin teori om det naturliga urvalet i mitten av 1800-talet. Men det är egentligen först på senare år som kritiken mot darwinismen blivit alltmer uttalad. Det har skett lite grand i skymundan, så allmänheten och skolelever får sällan höra någonting om den.

Den ”interna” darwinismkritiska rörelsen tog ordentlig fart sommaren 2008 när sexton internationella evolutionsteoretiker och filosofer samlades på Konrad Lorenz-institutet i den lilla österrikiska staden Altenberg på inbjudan av genetikern Massimo Pigliucci. Gruppen som fick namnet Altenberg-16 hade som gemensam nämnare att de menade att den klassiska nydarwinistiska evolutionsmekanismen inte är tillräcklig för att förklara livets mångfald.

I stället efterlyste forskarna en ”utökad evolutionär syntes” för att komplettera evolutionsteorin med nya rön från framför allt molekylärbiologins område. Det är viktigt att notera att de 16 inte var kritiska till evolutionsteorin som sådan – alla var rörande överens om att evolutionen är ett obestridligt faktum – det man var kritiska till var i stället den traditionella synen på hur evolutionen fungerar. Därför myntade man ett nytt koncept: Tredje vägens evolutionsbiologi.

Beteckningen förutsätter indirekt att det finns två andra vägar. Nydarwinismen är den ena, den man ansåg vara otillräcklig. Den andra vägen är Intelligent design och kreationism, den vägen tycker man är utesluten på förhand eftersom den inte är strängt naturalistisk, utan inbegriper tron på en Designer/Gud. I stället förespråkar gruppen att en mängd nya blommor – teorier – nu ska få blomma och tillsammans förstärka evolutionsteorins förklaringskraft. På organisationens webbplats www.thethirdwayofevolution.com kan den som är intresserad läsa mer.

Nästa viktiga händelse var en konferens på anrika Royal Society i London hösten 2016. Konferensen hade temat: *New Trends in Evolutionary Biology* och samlade forskare från ett dussintal länder. I inledningsföredraget förklarade den österrikiske evolutionsteoretikern Gerd B. Müller ett antal brister i nydarwinismens förklaringskraft, som till exempel dess oförmåga att förklara livets komplexitet, uppkomsten av nya strukturer och fossilarkivets brist på övergångsformer. Närvarande har rapporterat att ”elefanten i rummet” som ingen ens vågade nämna var ordet ”design”. Det berättas att när en talare vid ett tillfälle råkade försäga sig blev hon tvungen att genast ursäktas sig med att hon naturligtvis inte syftade på någon *intelligent design*!

Vad handlar då tredje vägens evolutionsbiologi om i praktiken? Föreningen Genesis ägnade nyligen (mars 2022) ett temanummer åt att gå igenom de olika hjälphypoteserna. I de kommande två artiklarna kommer jag att nämna lite grand om några av de vanligaste för att visa på ett intressant mönster.